

AMICULU FAMILIARU

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

BABETA.

Romanu.
(Urmare.)

CAPITOLULU XXXVIII.

Prim'a visita.

Tomiti'a alergase cu capulu golu dreptu la doctorulu care siedeá mai aprópe de dènsii.

Acestu doctoru din întèmplare erá directorulu generalu alu serviciului sanitaru.

Domnulu directoru generalu siedeá tocmai la mésa, cându intrá Tomiti'a la elu cá din tunu. „Ce vreái“, se resti directorulu la elu.

„Domnule Doctoru, te rogu pentru Domnedieu . . .“ incepù Tomiti'a, apoi se oprì càci nu mai poteá se resufe, decum se mai vorbésca.

„Ei bine ce-i,“ facù directorulu generalu continuându a mânca.

Din cându in cându suspinà cá si furatu de gândurile sale si uitându cu totul de present'i'a Tomitiei.

Acest'a dupa-ce cascade de vre-o dóue ori gur'a fàra a poté articolá vre-unu tonu, i-si regást in fine vócea si díse:

„Móre socru meu, domnule doctoru, te rogu vina se-lu scapi!“

„Móre, móre!“ boncani directorulu generalu, „toti dícu asia si déca alergu dupa vorb'a loru, ce se vedi, stomacu stricatu, séu dorere de dinti, ba câte o-data efectulu betiei chiaru.“

„Domnule doctoru“, reincepù Tomiti'a „pentru D.-dieu nu te mai dá la reflexiuni, ci vina se scapi unu omu dela mórte.“

„Si eu suntu totu atâtu de bunu cá si socru d.-tale. deci voiú stá mai antâiu la mésa, cá-ci déca asi alergá acum cu d.-ta, mi-asi atrage unu efectu funestu asupr'a sanetâti miele.“

„Socrulu meu este comerciantulu Sasanu, f-ti dàmu pentru visit'a d.-tale ori-câtu vei cere.“

„La dracu!“ — sbierà directorulu generalu aruncându furculiti'a s'a câtu colea si cu atât'a vehementia încâtu resturná unu paharu, care se sparse facându hârburi si o farfuria, — „ce, credeti cà suntu avisatu la banii dv.; pléca de aci nu me mai superá.“

Déca-mi va muri socru n'ai se ridi,“ strigà acum si Tomiti'a, care-si esísè dia fire, apucându spre usia.

„Sasanu, Sasanu“ — repetà directorulu generalu, „mi sè pare cà siede pe aci aprópe. Ean asculta Domnule . . .“ se adresà càtra Tomiti'a, care tocmai pusese mân'a pe cléntia.

Acest'a se oprì unu momentu, sperându cà doctorulu totu va veni cu elu.

„Eu nu potu se me ducu cu d.-ta,“ continuà directorulu generalu, „dar' cólea in Hotelulu Londonu este unu medicu nou, chiama-lu pe acel'a, va fi bunu buchtrosu se mérga ori unde l'ai duce.“

Tomiti'a esí cá unu fulgeru si preste câteva momente 'lu vedemu la usi'a doctorului Jean Radoleano.

Cetindu tabliti'a 'si díse:

„Nu-su órele de consultatiune, póte nici nu va fi acasa.“

Cu tóte astea incercà la usia.

Erà deschisa. — Doctorulu Jean Radoleano siedeá necajitu pe canapea.

„Domnule doctoru . . .“ cu aste cuvinte se adresà Tomiti'a càtra elu.

„Unu clientu? . . .“ facù acest'a sariindu de pe canapea.

„Da si inca unu casu fórte urgentu, te rogu vina cu mine!“

„La momentu!“ — Doctorulu Jean 'si luà pelari'a si díse: „éta mi-su.“

Plecara.

Tomiti'a fugiá cá unu nebunu, fàra a díce unu cuventu macaru pe drumu mergèndu.

Asia alergá Tomiti'a încátu doctorulu abia fù in stare a-lu urmá. Norocu cà casele d.-lui Sasanu eráu numai vre-o câtiv'a pasi dela hotelu Londonu càci altamintre doctorulu in valulu de ómeni s'ar' fi pierdutu de conducatoriulu seu.

Pe scara se opri Tomiti'a si díse:

„Esci recomandatu de directorulu generalu alu serviciului sanitaru, domnule doctoru, prin urmare speru cà-ti va succede a scapá pe bolnavulu la care te ducu.“

„Speru si eu,“ respunde doctorulu, in sine adausè: „totusi n'a uitatu de mine domnulu directoru, suntu detoriu a-mi pune tóte silintiele, cá se nu-lu facu de rusine.“

„Cându intrara in odai'a bolnavului, doctorulu pierdù de odata totu curagiulu, cè'a ce se eprimá asia de bine in faci'a s'a încátu 'lu in-etiesera toti dimpregiuru.“

„Scapa-lu, domnule doctoru,“ tîpá Babet'a.

„Dómn'a soçia! . . .“ facù acest'a, càci la momentu nu sciá cu ce se încèpa mai bine vorb'a.

Acést'a întrebare isvorita mai multu din simtiulu de nespusa gena in care se aflá decátu din pemeditatiune, facù impresiune placuta asupr'a Babetei.

Ea-lu privi pe furislu si-lu aflá dupa gustulu ei.

Nime nu se gasise a respunde la întrebarea doctorului, elu 'si vediù deci de treba.

Scotîndu din busunariu o tascutiá cu unelte, luà din ea o pinseta, resfrânse mâneec'a domnului Sasanu si se încercá a-i slobodí sânge.

Incercarea s'a remase fàra resultatu.

„Prea târdîu, sângele a începutu deja a se închiegá,“ díse elu apoi càtra asistenti, — „este unu atacu de apoplezie!“

„Mortu, mortu, o Dumnedieule“ — strigá Babet'a si cadiù fàra simtîri, din fericire inse — ori erá precalculatiune — pre unu divanu unde remase lungita.

„Tata, vai . . . domnisióra . . . o dómne, móre, ajuta domnule doctoru . . .“ strigara fetele alergându dela domnulu Sasanu la Babet'a, si apoi éra si dela Babet'a la domnulu Sasanu.

„Domnului nu-i mai potemu ajutá nimicu,“ díse doctorulu, „ar fi deci bine se ducemu pe domnisiór'a de aici, cá se-i dàmu in grigirea trebuiçiósá.“

„Da, da, se o ducemu,“ díse Sofi'a plângându si se prepará a dá mâna de ajutoriu doctorului, cá se ridice pe Babet'a de pe divanu.

Doctorulu zimbí. Biet'a féta se credeá mai tare decumu erá in adeveru. — Totusi se aplecá spre cea lesinata, cá se constate starea ei.

„Domnisióra,“ í-i díse elu cu vócea duiósá. Babet'a deschise ochii.

„Te rogu déca poti opintesce-te puçinu se te ducemu la unu adapostu mai bunu de cumu ai poté avé aici. De o parte te voiu spriginí eu, ér' de cea alalta domnisiór'a . . .“

„Sofi'a, întregi Babet'a cu unu zimbetu palidu si se ridicá, incetu, incetu afectându o mare slabiciune.“

Jonica in acelu zelu ce desvólta unu doctoru la prim'a s'a visita de praesa medicala, í-i dete mâna de ajutoriu, luându-o aprópe cu totulu in bratiale sale.

Betrân'a cocheta, nemiçiósá afurisita, faciá cu unu muribundu, carui'a afectasè amorulu pâna in momentulu espiratu, sè lipí cu dragu de corpulu acestui strainu.

O condusera in odai'a ei.

Doctorulu Jonica se întorsè la Sasanu, dar' n'avù altu nimicu de facutu, decátu de a constată mórtea lui.

Cându adusè acésta scire Babetei, ea lesiná din nou, dupa aparintia, in sine inse murmurá: „le roi est mort, vive le roi!“

Jonica firesee í-i dete éra si ajutoriulu seu medicalu si peste puçinu o redeseptá din amortiela.

„Esci tare ocupatu, domnule doctoru?“ întrebá nemiçiósá cu vócea slaba.

„Cá unu inceputoriulu ce suntu“, replicá Jonica, care nu ar' fi marturisitu nimenui, cá nu este de locu ocupatu.

„Suntemu cu unu mortu in casa, eu me simtiu atátu de slaba încátu nu sciú déca voiu ajunge díu'a de mâne . . .“

„Oh, d.-sióra, câtu despre ast'a, nici o temere . . .“

„Suntemu trei femei nepotintiósé, neesperte celu puçinu, si unu singuru barbatu, ginerile repositului, care va avé destulu de lucru cu in-mormentarea, cu regularea succesiunei . . . n'ai primí d.-ta se locuesci la noi . . .“

„D.-sióra . . .“ îngâná Jonica confusu.

„Spune-í si tu Sofio!“

„Da, te rogu si eu domnule doctoru,“ díse Sofi'a socotiindu cá totu de-a-una, asia si acumu, parerile guvernantei de nefalibile.

Jonica 'si díse indata, cá déca va acceptá acésta propunere, va renunçiá de-o camdata la stabilirea praxeí s'ale, dar' ochii cei blajini ai Sofiei, aerulu ei celu simpaticu 'lu fermecara asia, încátu nu mai stete la indoiéla, ci respunde:

„Suntu cu placere gat'a a vi stá la dispositiune.“

„Du-te Sofia, si spuneí domnului Tomitia, cá domnulu doctoru a primitu cá se steá la noi, pâna . . . in sfèrsitu, pâna vomu avé trebuintia de ajutoriulu seu.“

CAPITOLUL XXXIX.

Altu amoru.

„Voiesci se me omori, dupa cum ai omoritu si pe binefacatoriulu, pe socrulu d.-tale, pe domnulu Sasanu?“

Tomiti'a î-si pierdù graiulu, audîndu acêsta nerusinata invinovatîre; stete cîtev'a momente bîlbaindu inaintea Babetei, apoi erupse:

„Bine mi-e, asia-mi trebuie; eu care te-am crutiatu, se audu din gur'a d.-tale, ce'a ce cu dreptu cuvîntu ar' fi trebuitu se dîcu de d.-ta, dar' nu numai se dîcu, ci se dovedescu chiaru in-aintea judecatoriului. Dar' ce mai stau de vorba cu d.-ta, voiu spune doctorulu se plece, si pace.“

„Vrea se me omóra, se me omóra,“ reincepù Babet'a.

„D'apoi bine femeia, trebuie se aibi doctoru in casa, nu pôte se te caute si dela hotelu, sêu ori unde va siedé?“

„Nu, nu, càci pe mine me apuca reulu fàra de veste, pâna o se mîrga la elu, pâna se via la mine, am muritu.“

Erá cá vre-o dóue zile, dupa inmormîntarea repausatului Sasanu, cându avù locu acestu dialogu între actualulu siefu alu familiei si între guvernanta.“

Tomiti'a voiá tocmai se repete in modu si mai categoricu declaratiunea s'a, cà nu va mai suferi pe doctorulu Jean Radoleano in casa, cându veni si Sofi'a.

Despre acêsta fetitia nu scîmu pâna acumu nimic mai multu decâtu, cà erá copil'a cea mai mica a repausatului Sasanu. Trebuie se facemu cunoscint'a ei mai de-aprópe, càci este chiamata a jucá unu rolu principalu de aci inainte.

Scîmu cà doctorulu Jonica fusesè atînsu la prim'a ei vedere, trebuia deci se aiba unu farmecu óre-care in aparitiunea ei.

Cum se nu fi avutu! Se bucurá de celu mai scampu si mai gingasiu farmecu — erá tînera, casta, puçinu cãm sficiósa, cu unu cuvîntu aveá frameculu nevinovatiei. De altu-mintea erá cu pèrulu rosiiu, façi'a alba cá zapad'a, pe unde nu erá acoperita cu pistrui, aveá guritia rumena, dinti frumosi, erá mijlocie de statu si ceva cam durdulie.

Atátu despre fisiculu ei.

Cátu despre caracteru, venerá totu ce erá nemtiescu, muriá dupa Babet'a si cu totu aerulu ei celu sficiosu, erá pretentiósa si-inchipuita preste mesura.

Dela viétia pretindea se-i faca parte de unu romanticismu càtu se pôte mai strainu; asia dara nu s'ar' fi maritatu dupa unu tîneru asiediatu, a càrei cunoscintie ar' fi facut'o pe calea cea obicinuita, prin presentare sêu recomandatiune.

Cându intrà la Babet'a, càci acolo in odai'a ei, dinaintea patului in carea jaceá ea, avuse locu dialogulu ce l'amu reproducu mai susu, guvernant'a esclamá:

„Bine cà vii, cá se vedi cum cumnatulu d.-tale, noulu stapènu alu casei, vrea se me dea afara asia bolnava cum me vedi.“

Sofi'a privi indignata spre Tomiti'a.

Elu statea se móra de necasu.

„Cum poti dice asemenea . . .“ erá se dica minciuni, dar' acestu cuvîntu i-se pareá prea dulce pentru reproducerea acelu cugetu mârsiavu, ce pusesè guvernant'a in vorbele ei, si cum cautá dupa unu altu cuvîntu mai nimeritu, facù o pauza.

„Voiu veni si eu cu d.-ta,“ disè Sofi'a entusiasmata si alergá la patu, cà se mîngaie pre sierpóic'a.

„Nu te va lasá inse domni'a lui, cà-ci elu î-ti este epitropu,“ fonfani Babet'a.

„Duceti-ve in numele lui Dumnedieu cu doctorulu cu totu,“ strigá Tomiti'a infuriatu, cà-ci î-si pierdusè rabdarea.

„Vedi,“ reluá guvernant'a cea façiarnica. „vedi cà ne dà afara, ne scóte pe ulitia sub unu pretestu de nimica.“

„Pretestu, — nici unu pretestu!“ sbierà Tomiti'a turbatu.

„D'apoi nu s'a nascutu tóta verb'a din principin'a doctorului,“ fonfani érași Babet'a, „ce reu î-ti pôte face doctorulu, de-lu uresci si-lu persecuti intr'atát'a.“

„Te rogu nu me aduce la desperare cu logic'a d.-tale femeésca.“

„Logica femeésca, cu ce voiesce se ne astupe gur'a d.-sa, care este mai logicu decâtu noi. Ii vorbescu de medicina, si domni'a-s'a 'mi respunde logica, a poftimu.“

„In fine judeca si tu,“ se adresá Tomiti'a càtra Sofi'a, sàtulu de a mai discutá cu nemtióic'a, „este unu lucru cuviinciosu cá se sieda unu tîneru la noi in casa, — te va vorbi lumea.“

„Cà multu 'mi si pasa de gur'a ómeniloru . . .“ reflectá Babet'a.

„Nu-i vorba de d.-ta, ci de Sofi'a,“ respunsè Tomiti'a cu dispretiu, „ea este fêta mare si trebuie se avemu grigia de reputatiunea ei.“

„Sofi'a! fêta mare, ea sermanic'a, copilit'a,“ rîsè Babet'a.

Aceste cuvinte atinsera pe cumnat'a Tomitiei in modu neplacutu, càci ea se aflá inca in ace'a fericita etate, care tiêneá de reu pe ori-cine ar' indrazni a-i dice copila.

„Eu copila!“ esclamá Sofi'a, „da suntu usióra de minte, nepreveditória cá si o copila, de nu m'am gânditu la necuviint'a ce este impreunata cu siederea doctorului la noi in casa. Ingrigîrea pentru sanatatea d.-tale m'a coplesitu intr'atát'a, încátu nici n'am întrebatu, ba nici n'am vediatu, cà doctorulu este tîneru. Astadi aflu ast'a, astadi sciu . . .“

„Ce? si tu te dai de partea dușmaniloru miei? ah Domnedieule!“ fonfani nemtióic'a plângîndu.

„Ori e nebana, ori e amorisata . . .“ — Tomiti'a nu-si sferisí verb'a, î-i venise o idea. „Éta midiloculu celu mai nimeritu pentru a me scapá de ea cu façiá cinstita. Betrân'a móre dupa unu barbatu, óre se i-lu dàmu pe acest'a; odata maritata nu mai are ce cautá aici. Doctorulu ast'a,“ continuá Tomiti'a in gîndurile s'ale, „si asia nu 'mi este simpaticu . . . nu l'am potutu suferi din“

primulu momentu in care l'am vediutu. Asia dara, in locu de a-i despartí, voiu stârui a face câtu mai curêndu o parchia din ei!

„Aide Sofia,“ se adresà apoi càtra cumnata-s'a, „nu-i bine nici pentru noi nici pentru bolnava cá se mai stâmu pe aici . . . se-i tramitemu pre doctoru, se-i scrie vre-o ordonantia, cá se-i mai tréca reulu.“

Esira.

Tomiti'a voi se incerce pe Soff'a se véda cá óre nu pórtá vre-unu interesu prea mare pentru doctoru, f-i díse deci:

„Ce-asíu mai ride, déca s'ar' face o parchia din acestu doctoru si din guvernánt'a vóstra.“

„I-mi pare cá ar' fi omu prea tãneru pentru ea,“ replicà Soff'a.

„S'ar' potriví mai bine cu tine, nu-i asia?“ întrebà Tomiti'a pândiadu.

„Eu si unu medicu, unde te-ai gânditu?“ respunse Soff'a asia de indignata si cu unu aeru de dispretiu asia de adeveratu, încátu nu permiteá nici o iadóiela despre sinceritatea ei.

Soff'a erá góla tata-seu, câtu in privinti'a îngânfarei, si apoi unu amoru atátu de casnicu, déca ni este permisu a díce asia, nu erá nici decum dupa gustulu si aspiratiunile ei.

Din partea ei nu erá deci nimicu de temutu.

Tomiti'a staruía de atunci cu totu adinsulu cá se realizeze casatori'a cea monstruósa între Babet'a si Jonica.

Acestu din urma inse nu voiá se intieléga nici un'a din amintirile ce i-se facusé mai de multe ori.

Elu oftá dupa Soff'a, déca n'ar' fi fostu acést'a, nici n'ar' mai fi ramas in casa.

Babet'a se schimbasé de totu faéa de Tomiti'a. I erá recunoscatóre si devotata pentru staruintiele lui.

Ast'felu mersera lucrurile o séma de vreme, fára de a se decide intr'o parte séu intr'alt'a.

Tomiti'a erá deja se parasésca planulu seu, cáci din ce treceá totu mai tare se convingeá cá doctorulu a prinsu o slabiciune pentru Soff'a, deci f-i erá téma, se nu ésa vre-unu scandalu la cele din urma din siederea prelungita a doctorului in casa la ei.

„Domnisióra!“ — díse elu deci intr'un'a din díle — „vedu cá sanetatea d.-tale s'a restabilitu, amu poté se dámu drumulu doctorului.“

„M'am gânditu si eu la acést'a . . . dar' . . .“

„Ce dar' . . .“

N'ai fi de parere, cá déca amu petrece se-sonulu la Sinai'a, ne-ar' prinde la toti bine.“

„La Sinai'a . . . ba da, si . . .“

„De ce se nu ducemu pe doctorulu cu noi?“

„Se ne intielegemu. Ai vediutu cá a'n facutu totu posibilulu din partea mea cá se tí-se realizeze dorinti'a finala faéa cu doctorulu. Nu s'a potutu, si scii de ce nu?“

„Fiindu-cà nu s'au coptu inca lucrurile!“

Ba nici decumu, ar' fi fostu destulu tẽmpu cá se se cóca, ci fiindu-cà doctorulu nu a prinsu slabiciune pentru d.-ta, cum ne-amu acceptatu, si

cum s'ar' fi càdiutu, ci pentru Soff'a, . . . deci trebie se fimu cu mare bagare de séma.“

Babet'a se ingalbinise.

„Slabiciune pentru Soff'a, tí-se pare numai, ori voiesci se-mi faci necasu!“ díse ea.

„Cátu despre ast'a fii incredintiata cá nu m'asiu sfi a tí-o marturisi, dar' in acestu casu nu este asia. In propriulu d.-tale interesu, lasa dara inchipuirea la o parte si veghiaza asup'r'a doctorului, cáci nici eu n'asiu voi cá se ne ia pe Soff'a.“

„Oh, nu aibi nici o grigia. Doctorulu póte, mai scfi déca n'ar' fi gata la asemenea pasiu, cátu despre Soff'a fii siguru, cá fára unu picu de romanticismu nu se vá amorisá de nici unu tãneru, ér neamorisata nu se vá invoí nici odata a se maritá.“

„Sinai'a este inse unu locu cá si facutu pentru romanticismu.“

„Nu voiu fi si eu acolo?“

„Ba si eu!“ adausé Tomiti'a.

„De n'ar' fi scandalulu cu ce draga de inima te-asíu mai dá inca si acum'a pe mân'a judecatorului de instructiune!“ f-i díse elu esindu.

CAPITOLULU XL.

In valea Pelesinului.

Care dintre cetitori nu cunóscé óre Sinai'a? Toti cáti au trecutú vre-odata din Transilvani'a in Romani'a, pe drumulu ce-lu vestitu, care se intinde de-a lungulu Prahovei, o-au visitatu de buna séma.

„Betránii au conacitu in manastirea cea ospitaliera, tinerii voru fi admiratu cladirile cochete ale flórei boerime románesci.

Ferice de acei ómeni, cari au apucatu se mai védia partile Sinaiei pe acele vremuri, cându solulu ei erá, cum am díce inca virginalu, necalcatu de ace'a droía pestritia venita din tóte partile tierei pentru . . . a mánca, beá, si a chiefu printre bradi, infectându aerulu giuru împregiuru, venindu numai puéini dintre ei pentru a admirá natur'a.

Erá frumósa, erá admirabila pustietatea de pe atunci. Astadi inse este . . . unu picioru de raiu, cum díce lumea ace'a care pretiuesce art'a mai multu decâtu natur'a.

Dar' se nu fimu prea rigurosi. Au dreptate omenii déca lauda Sinai'a cea de astadi, cá-ci are unu meritu necontestabilu. Oprese pe multi dintre boerii tierei de a mai chieltu paralele prin strainatate, pe la baile frantiuzesci si nemtiesci.

Presupunédu cá totusi se va gasi printre cetitori vre unulu care nu cunóscé Sinai'a de astadi, vomu spune pe scurtu cum se presinta acumu.

Ce'a ce erá aita data mai populata, a remasu acumu partea cea mai parasita manastirea, pâna mai dè-una-df chiar', centrulu Sinaiei, este acum parasita de lume, a remasu numai cu calugarii sei, nisce fiintie cátu se póte de ne interesante. Viéti'a s'a scoboritu de vale unde trei hoteluri, Sinai'a vechia, Sinai'a noua si Caraimanulu adapostescu pe ospetii pasageri, ér' vilele care de care mai cochete, ce se resfaéa, giuru

împregiuru ocupându întindere de câți-va chilometrii, suntu locuite de flórea boerimei.

Este si unu casinu, o casa de baia, aleuri, chioscu de musica. In tîmpulu sesonului cânta o musica militara dinaintea casinului, in fine Sinai'a a ajunsu o statiune de véra din cele mai elegante de pe tóta faci'a pamîntului, avêndu dupa-cum de sine se intielege si statiune de drumu feratu.

Intr'un'a din dilele lunei lui Junie, câtra sfersítulu ei, sosindu trenulu dela Bucuresci, debarcara din unu compartimentu de clas'a prima, între alti pasageri Tomiti'a cu soçi'a s'a Leniti'a, doctorulu Jean Radoleano cu Sofia, si cu guvernant'a.

Tomiti'a oferisè bratiulu seu Lenitiei, ér' guvernant'a se grabisè a luá pe acel'a alu doctorului, si pusesè pe Soff'a cá se inspecteze transportarea bagagiului cu care se insarcinasè unu rusticu diu localitate.

Ast'feliu urcara sioseau'a cea costisia care conduce dela debarcader'a drumului de feru susu pe unu platou unde se afla cele trei hoteluri.

Celu dintâiu de pe cale si totu-o-data celu mai pomposu este hotelulu Caraiman, unde se abatura prietinií nostrii, cáci acolo oprisè prin depesia patru odai, un'a pentru Tomiti'a, alt'a pentru soçi'a si cumnat'a s'a, a trei'a pentru guvernanta si a patr'a pentru doctoru.

Sgârcitulu.

Hotelulu Caraiman este claditu cu faci'a spre muntii Bucegiului, priveliscea ce o are deci spectatorulu din ferestrele acestui hotelu este minunata. Dinaintea hotelului dóue fântâni saritóre arunca radiale loru de apa la o ináltíme destulu de considerabila de unde recade in basenurile cele largi descompuse in miliarde de margele scipitóre in facele curcubeului, — mai departe stabilimentulu de bai, casinulu, amendóue cladite in stilu cochetu, susu manastirea cu turlele acoperite cu tinichea sclipitóre si coronate cu cruci bisantine, apoi si mai susu inca crescetele plesiuve

ale muntiloru.

Cá tóta lumea prin Sinai'a asia si amicíi nostrii traiáu o viétia paciunica si liniscita.

Aerulu celu limpede curatu si vivificatoriu alu muntiloru pareá cá i schimbasè cu totul, le luase grigile si preocupatiunile de pe inima, erau mai voiosi, mai deschisi decâtu acasa.

Tomiti'a érá asia de schimbatu încátu aprópe nu-lu mai poteái recunósce.

Aerulu, positiunea, bradii, copacii Sinaiei í-i reamintira partile locuriloru unde copilarisè, í-i reamintira dulcea si cu focu iubit'a s'a patria,

ce'a ce-lu umpleá cu atát'a doiosia încátu erá gata a iertá tuturoru.

Erá aprópe impacatu cu guvernánt'a, ba ar' fi iertatu si dușmanului seu din copilarie, lui Jonica alu Radului, de care i-si aduceá pe aici mai adese-ori aminte cá prin Bucuresci.

Dicu cá i-ar' fi ertatu si lui. Asia vine vorb'a, cáci dieu nu scimu, déca i-ar' fi causatu placere, aflându cá ace'l'a cu care siedeá impre-una, erá Jonica alu Radului, dușmanulu seu din copilarie.

Ei nu se recunoscúra. Lucru firescu. Cându se despartísera eráu de vre-o siepte, optu ani, acum inse barbati in tóta firea. Façi'a li-se schimbasè cu totulu, apoi nici nu se interesasera multu unulu de impregiurarile celui-alaltu. D'abia déca-si sciáu bine numele. De patria, de trecutu nu se intrebaserá, si ast'felu nu sciá nici doctorulu cá staruía dupa grati'a cumnatei acelu soçiú din copilarie pe care 'lu desconsiderasè si-lu vatamase atátu de tare încátu fugise de acasa.

Cea mai mare parte a tēmpului in Sinai'a este destinata escursiuniloru, deci si amicii nostrii petreceáu tóta dñu'a prin padure.

Mai cu sēma mergeáu in valea Pelesiului unde se opriáu, cându in façi'a castelului regalu, cându la cas'a de vēnatóre, cându mai spre manastire, cu unu cuvēntu se invērteáu totu impregiurulu resiedintiei regale.

Doctorulu Jean Radoleano, seau cum 'lu scimu noi mai bine Jonica, erá totu impregiurulu Sofiei, ér' Babet'a totu in urm'a lui Jonica, asia încátu Tomiti'ii incepù a i-se urí mai antáiú de societatea numitiloru, apoi de Sinai'a intrēga cu tóta frumseti'a ei.

Sofi'a inse fugiá, fugiá, cátu o duciáu peçiórele numai si numai se scape pe vre-unu minutu dóue de presentia doctorului, care i-i devenise nesuferitu prin dulcea si staruitóri'a s'a purtare, prin oftările s'ale.

Babet'a o lasá se se piérda si intrebuintiá felu de felu de midilóce pentru a remánè cu Jonica singura prin padure.

Dar' Sofi'a nu mergeá departe; de câte-ori Jonica poteá scapá pentru unu momentu de Babet'a mergeá dreptu in valea Pelesiului, unde erá siguru cá o va gasi.

Odata vedñdu-o din departare avù indraznel'a de a strigá: „hop, hop“, dupa-cum facu nemtii cându mergu in padure.

Sofi'a trasè uimita cu urechi'a.

Vócea doctorului erá fórtè placuta, aveá unu timbru sonor, armoniosu.

Pentru prim'a-data decându 'lu cunosceá acceptá fára repulsiune sosirea lui.

Nu erá singura, erá cu Leniti'a.

„Domnule doctoru“, intrebá Sofi'a, dupa-ce ajunsesè la ele, „esci deprinsu in music'a vocala?“

„Da, am fostu membru la societatea academica de cântari, si inca unulu dintre membrii cei mai zelosi . . .“

„Si distinsi . . .“ adause Babet'a, care sosisè si ea gáfaindu.

„Ce bine se nimeresce ast'a;“ reluá Sofi'a. „Pe Tomiti'a, care si elu de zoru nevoie cántá câte-odata cu noi, aici in Sinai'a nu l'am potutu induplecá nici odata se-si faca partid'a de baritonu. Credu cá nu ne vei refúsá concursulu.“ Doctorulu Jonica se intielege primi bucurosu a cántá cu fetele lui Sasanu, dar' ce dñcemu bucurosu, — erá fericitu cá Sofia l'a invrednicitu a cántá cu elu.

„Sefi partid'a de baritonu din „intórcerea“ de Siubert?“ intrebá Sofi'a.

„Da, o sciu,“ respunse Jonica radiosu de bucurie.

„Amu poteá dara incercá indata acustic'a acestui locu, care 'mi pare minunata, vréi Lenitiu?“

Leniti'a nu refúsá si ast'felu incepura a cántá.

Tomiti'a si Babet'a formáu publiculu.

Tomiti'a resēmti o adeverata placere ascultându la acést'a esecutiune, care mergeá in adeveru minunatu.

Babet'a inse erá neliniscita. Acestu acordu, acést'a armonia in care se gasiá doctorulu cu Sofi'a nu-i erá nice decum pe placu. Se pornise de vre-o câteva-ori cá se-i conturbe, dar' nu se indurasè, i-i erá téma cá va superá prea tare pre Jonic'a.

„Bravo, bravo,“ aplaudá Tomiti'a, dupa-ce finirá, „d'a capo bis.“

„Se face recóre, ar' fi mai bine se reintrámu,“ observá Babet'a.

„Recóre, ha, ha, pe mine m'a napaditu sudórea,“ ríse Sofi'a stergēndu-si fruntea si cautându impregiuru, cá si cându ar' fi asceptatu vre-unu efectu anume urmaritu dela cántulu loru.

„Hai se mai cántamu inca odata,“ reluá dēns'a, dupa-ce se convinse, cá nimicu nu se mișca dinspre castelulu regalu, care nu erá asia departatu de unde stateáu, încátu se nu fi potutu audí cántarea loru cinev'a, cine ar' fi esitu pe terasa, „ori déca sefi din iztēmplare si „dorulu“ de Siuman amu poteá se incercámu cu ast'a,“ sfērsi dēns'a cu unu aeru distrasu.

„Bravo, bravo!“ esclamá Tomiti'a, „cântati dara dorulu.“ Babet'a inse i-si dñse in siue: Sofi'a cánta cu totu-adinsulu cá se atraga atentiunea locuitoriloru augusti ai castelului, atentiunea regelui séu a reginei asupr'a s'a, éta totu, si eu próst'a incepusemí deja se me temu, cá doctorulu a facutu impresiune asupr'a ei. Nu, a'am de ce me teme;“ apoi dñse si ea cátra tineri: „cântati, cântati, cá multu i-mi place si mie.“

„Ti-a trecutu frigulu?“ intrebá Leniti'a.

„Da!“

„Betrán'a s'a prostitu intru atát'a dupa doctoru, încátu are friguri,“ se gândi Tomiti'a, „aici o iá fierbintielile, aici inghiatia . . .“

Sofi'a, Leniti'a si doctorulu incepura a intóná dorulu de Siuman.

CAPITOLUL XLI.

Intâlnirea.

Ajunsesera la ultimele tacte, cându se audi érași unu repetîtu „bravo.“

Nu erá inse glasulu Tomitiei, erá unu glasu argintiu de femeia si veniá de dupa unu tufisiu.

Atátu cântaretii câtu si ascultatorii atîntira cu atentiune ochii in directiunea de unde se audise aclamatiunea distingátore.

Cându ce se vedi — de-odata se sîmîtra cu totii apucati de o sîfela mare.

De dupa tufisiu esí Maiestatea S'a Elisavet'a regin'a României inaiatându spre locul unde ste-teáu cântaretiele, cari amufisera la aspectulu ei.

„Ah, protegiatulu meu!“ díse ea cu unu zimbetu divinu pe buze, cându zari pe Tomiti'a, „sî éta côlea sóci'a mea, acumu de buna sêma sóci'a domniei-tale,“ urmà cu unu semnu semnificativu asupr'a Lenitiei.

Acêsta din urma observare î-i dete Tomitiei curagiulu a-i presentá intrég'a societate.

„Suntu amatóre de asemene cântece,“ díse Maiestatea S'a cu gratia nespusa, „m'ati surprinsu fórte. Nu m'asiu fi asceptatu se audu in midiloculu padurei românesci unu cântecu germânu cântatu asia de bine de Români. Credu cã veti petrece mai multu tîmpu prin Sinai'a.“

„Da, asia ne-amu propusu,“ díse Sofi'a, care straluciá de fericire.

I-si ajunsesé scopulu multu doritu, „Erá remarcata de Maiestatea S'a.“

Dar' o asceptá o fericire si mai mare, la care de abia indraznisé a se gâandi, in care inuse nu avusé audacitatea de a sperá.

„I-mi voiu face dara placerea,“ continuá regin'a, „a ascultá la cântecele dv. chiar' in castelu regalu.“

Dupa aceste cuvinte Maiestatea S'a plecá.

Sofi'a erá in estasu.

Si Leniti'a se sîmîtiá onorata.

Tomiti'a avú o sîmîtire neplacuta, nu si-o puteá esplicá, dar' i-se pareá, cã pentru densulu ar' fi fostu mai bine déca nu ar' fi avutu locu intêlnirea cu regin'a.

Câtu despre Babet'a apoi ea intielese indata cã acestu incidentu, apropiindu pe doctoru fórte multu de Sofi'a, î-lu departasé cu atátu mai multu dela dîns'a.

Doctorulu Jonica s'ar' fi bucuratu si elu, déca n'ar' fi fostu atátu de amorisatu precátu erá.

Pâna-ce nu venise regin'a, Sofi'a totusi î-i mai aruncasé câte o privire, î-i adresasé câte unu cuvîntu, nu se aretasé asia de solbatica façia cu elu, cum fusesé mai inainte; dar' decându vorbisé cu regin'a 'lu nesocotiá cu totul. In zadaru oftá, in zadaru se aretá staruitoriu, Sofi'a nu luá actu de dînsulu, séu déca luá actu apoi o faceá cu o pornire cãre semená cã si cându ar' fi voitu se se feréscã de desmierdãrile unui catialusiu nesuferitu.

Ast'feliu dispusi se intorsera spre hotelu.

Ajungi acolo, doctorulu nu mai potú suferi chinulu si se retrasé.

Babet'a facú asemenea.

Sofi'a in fericirea ei, sîmîtiá unu zoru de comunicare. Remase cu Leniti'a si cu Tomiti'a de vorba.

„Vomu cântá la curte,“ díse ea.

„Asia pare,“ afirmá Tomiti'a.

„Ce pare, este lucru decisu, n'ai auditu ce mi-a dísu, regin'a“ replicá Sofi'a.

„Am auditu,“ facú Tomiti'a, dar' precum díce némtiulu: „*von der Lipp zum Zalchesrand...*“

„Ah, bah, tu totu numai la reu te gâandesci.

„Ne vá feri Dumnedieu de mórte! î-lu intrerupsé sóci'a sa Leniti'a.“

„Dar' un'a asiu vrea se sciú!“ adause Sofi'a.

„Ce“ întrebá Leniti'a.

„Déca voru invitá si pe Doctorulu Jean?“

„Pe doctoru?“ repetá Leniti'a.

„Negresitu cã-lu voru invitá!“ díse Tomiti'a.

„Dar tu ce díci?“ se adresá Sofi'a cãtra Leniti'a.

„Si eu credu, cãci fãra de elu cântarea nótra n'ar fi completa,“ respunsé acést'a.

„N'ar' fi completa, cum se nu?“ protestá Sofi'a „nu scimu nisce duete minunate pe care le potemu cântá noi amendóue cu acel'asiu efectu, cã si tertietulu pe care l'a auditu regin'a.“

Tomiti'a tóta nótea nu potú dormi de cugetele cele multe ce-i veniáu.

Dupa cum scimu promovasé, câtu i stetea prin putintia, apropiarea Babetei cãtra doctoru, ast'a o faceá pentru a scapá cu unu minutu mai curîndu de presentia acestei fiintie nesuferite.

De câte-ori se intêlniá pentru prim'a óra peste dí cu dînsa, î-lu luá unu floru rece, cãci trebuia se-si aduca aminte, cã erá silitu a siedea la un'a si ace'asi mésa cu o otravitóre, si cã nisce impregiurari fatale 'lu oprí cã se purcoda inopriv'a ei, cum ar fi voitu elu.

Scimu cã erá legatu. Scimu cã-lu tîneá nu numai parol'a, dar' si afurisitul de secretu despre nascerea s'a, care erá la discretiunea strigóiei.

Fetele Domnului Sasanu amendóue eráu sumetie. Leniti'a, nu i-ar fi iertatu nici odata pat'a cu care erá pângarita nascerea s'a.

Nici Babet'a nu odihni bine in ace'a nópte. Ide'a séu dorulu, rîvn'a ori cum se-i dícemu, in fine poft'a de a se vedé si ea maritata, cu barbatu la vét'r'a ei, devenisé din ce imbetrânisé totu mai mare; crescusé in proportiune geometrica cu fie-care zadarnicire a planuriloru s'ale de maritisiu. Dupa-ce o parasisé Stefanu Daftu alergasé in urm'a Tomitiei, apoi se aruncasé cu inversiunare asupr'a veduvului Sasanu.

Pentru a poteá posedá pe acést'a nu se sfiise de a comite o crima. Destinulu nu o ajutasé. Acum î-i adusesse pe acestu doctoru pe care-lu urmãriá cu o adevãrata furia.

Nu s'ar' fi lasatu se fi sciutu cã se cufunda tóta lumea cu ea, si de ar' fi trebuitu se sugrume

chiar' pe regin'a, care i-se puse in cale cá o chiza rea.

A dóu'a dí Sofi'a erá in necontenita asceptare. Nu voiá se se departeze din hotelu cá se o afle acolo trimisulu reginei.

Si Leniti'a întrebá meru, cá nu venisè nimene se le caute.

Gubernant'a mai prinsè la inima, totu asemenea si Tomiti'a incepusè a aveá mai multa in-credere in o deslegare fericita a incurcaturei.

Doctorulu Jonica erá nefericitu. Sofi'a nu voiá se scie nimicu de elu. Se invèrti impregiurulu ei cátu se invèrti oftându, suspinându si dându ochii preste capu, apoi plecá.

Nu se dusè inse departe numai cólea pe cóst'a ce'a a padurei rataci elu si strinsè unu buchetu de fiori mirositóre.

Cu acestu buchetu se întórsè si-lu presentá Sofiei.

„Ce se facu cu aceste buruieni?“ esclamá dèns'a cu nerabdare. Nu venisè inca invitarea dela castelulu regal.

Doctorulu Jonica erá plouatu, déca nu-i ar' fi fostu rusine, ar' fi isbucnit in lacrimi.

Buchetulu strinsu cu atât'a osteneá, simbolulu delicatu dar' espresu alu gingasiei s'ale, tratatu de o vârsta de buruieni!

Desamagirea si ciud'a s'a eráu cu atâtu mai mari cu cátu sèntiá, cá excursiunea s'a si culegerea s'a de fiori judecate cu sânge rece, fusesè o góla copilarie.

Puçine fete dieu, din díu'a de adi, punu pretiu pe unu buchetu strinsu in sudórea feçiei tale! Cele mai multe sciu se pretiuésca mai bine giavaerele, robele si gatelele care in adeveru au o mai mare valóre reala.

Asia suntu tèmipurile — traimu in veaculu realismului si alu materialismului.

Cám astea-si dícea si Doctorulu Jonica, dar' nu prea isbuti a se mângaiá.

„Vedu cá nu ve mai place a ve preumblá,“ díse Tomiti'a spre séra „cá astádi ati statu tóta díu'a la hotelu, n'ar' fi mai bine se ne întórcemu la Bucuresci.“

„Eu asiu fi invoita la acésta propunere,“ aprobá Babet'a, care nu se mai iucredeá in inofensivitatea Sinaiei.

„Da, se plecámu!“ esclamá si doctorulu.

„Tocmai in toiulu sesonului!“ observá Sofi'a, „ce ar' díce lumea?“

„Ce ne pasa noue de lume!“ facú Babet'a.

„Nici eu nu dícu cá se facemu cev'a de dragulu lunei,“ luá Leniti'a cuvèntulu, „dar' ar' fi pecatu se ne întórcemu.“

„Dieu pecatu!“ adausè Sofi'a.

„Sciu ce ve retiene,“ reincepù Tomiti'a, „speranti'a de a fi invitate la castelu.“

„Ei bine, si déca ar' fi chiaru asia!“ observá Sofi'a.

„Déca-i asia, am se ve facu o propunere,“ continuá Tomiti'a.

„Fà!“ díse Leniti'a.

„Asceptamu dóue díle . . .“

„Ba dí trei,“ ílu intrerupsè Leniti'a.

„Se punemu patru!“ adausè Sofi'a.

„Fie dar' patru, déca nu va veni pâna atunci invitarea, plecámu, cáci ne-am plictisi asceptandu . .

„Suntemu invoite,“ dísera Sofi'a si Leniti'a de-odata.

„Totu asemenea vomu plecá indata dupa serat'a petrecuta in castelu,“ reluá Tomiti'a.

„Cátu despre ast'a, vomu vedé,“ respunse Sofi'a

Babet'a sperá cá doctorulu nu va fi invitat, si acést'a sperantia o facú se nu fia nici ea in contr'a invoieiei, care se facusè acumu.

„Doctorulu nu aveá votu in consiliulu familiei, deci tacú.

Cám in tacere le trecù toturoru ace'a dí.

A dóu'a dí erá se se repete intocmai evenimente din díu'a trecuta.

Pâna si doctorulu plecase éra si — dar' nu a stringe buruieni, ci a cumperá unu bastonu de munte, care placusè Sofiei.

Inse nici acestu omagiu alu veneratiunei s'ale nu fù intempnatu din partea Sofiei cu o delicatetia mai mare decumu fusesè primitu sermanulu buchetu din díu'a precedenta.

Doctorulu de ciuda si de furóre disperata erá tocmai se frânga bâtiulu in dóue chiaru inaintea societatii, compusa din adorat'a s'a si din cei din casa, cându aparù unu strainu in midilocolu loru.

Erá mesagerulu curtii.

„Domnulu Tom'a Ciurescu cu Dómu'a!“ díse elu, presentându unu biletu.

„Eu-su,“ facú Tomiti'a luându biletulu in primire.

„D.-r'a Sofia Sasanu,“ continuá mesagerulu, presentându unu alu doilea biletu.

„Aici,“ respunse Sofi'a si primi biletulu cu mân'a tremurânda.

„Domnulu Doctoru Jean Radoleano,“ terminá mesagerulu scotîndu unu alu treilea biletu.

Doctorulu í-lu primi cu nepasare.

Mesagerulu se incliná si plecá.

Biletele contièneáu o invitare pe de séra la castelulu regal.

„D.-le doctoru, d.-le doctoru,“ incepù Sofi'a, dupa-ce luasè cunoscintia de cuprinsulu biletului, „par' cá-mi oferisesi unu bastonu de munte.“

„Da domnisióra si ai refusat primirea!“

„Acum nu mai refusu, unde este?“

Doctorulu í-i dete bastonulu tresarindu de fericire.

Façiele Babetei si a Tomitiei se intunecară.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

IDEALULU PIERDUTU.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Costica din ace'a dî nu mai revení; cu tóte acestea í-lu întélníam pre strade, pre la gradini, í-i vorbíam puçinu, elu si mai puçinu inca. Cându Virgini'a si parintii sei voiáu se-lu întrebe asupr'a causei, de ce nu mai vine pe la dènsii, elu se scusá spuindu, cà se prepara fiindu multu ingrijiatu de esamenulu de baccalaureatu... Numai eu sciám adevèratulu motivu; cu tóte acestea nu cutezám a revelá la nici unulu dintre dènsii.

Tat'a me visitá in mai multe rënduri, eu inse nu potú gasi timpulu cà se-i vorbescu despre tain'a animei mele... si apoi me si temeám de acestu omu inaintea càruí'a tremurám din caus'a caracterului si a ideiloru s'ale, care totulu desaprobá, criticá si condamnă chiar'.

Tómn'a sosisè. Intri'o dî primíramu invitatiune pentru a participá la ospetulu d.-siórei Titian'a Vernescu, a verisiórei lui Costica. — Virgini'a manifestá o bucurie nebuna... Dlu si dn'a Cerneanu, parintii ei, aprobara din tóta anim'a. Pe data croitoriulu celu mai renumitu fú chiamatu si in dñu'a a cincí'a a càrei séra erá destinata pentru arangiarea betelei miresei, asceptámu in-paciente sfèrsítulu dñei.

De cându Costica nu mai revenisè pe la noi, o tristetia omorítóre me stapèniá. — Virgini'a se mirá de mine, câtu de puçinu pretiu puneám pe acele óre ce aveámu se le petrecemu in adularile adunarei... in vârtejulu valsurilor etc.

In fine pe la órele 8 intráramu in salonu, — music'a cântá. Cum íntu zarescu pe Costica ce siedeá alaturi de mirésa, verisiór'a s'a. Trebuie, cà eu se fiu fostu fórtè palida, dupa emotiunile ce resèntieám, cà-ci í-lu vedíui plecându-se la urechi'a ei si sioptindu-i cev'a. — Merseram cu cátra dèns'a spre a-i face felicitariile indatinatè. Cum vedíu Costica cà aveámu acésta intentiune, se redicá la apropierea nóstra si se departá, salutându-ne cu o curtuosía rece. Eu í-i aruncái o privire plina de reprosi. — Virgini'a se departá preste puçinu, si eu remasèi cu mirés'a, — care 'mi fusese camarada de scóla. Dela prim'a data cum intrase-mi in salonu, vedíui repediciunea cu care Costica í-i vorbí la aparitiunea nóstra, intielesei cà ea fusese pusa in confidentia despre amorulu nostru. Lânga dèns'a erám cá un'a criminala lânga judecatorii cei mai scrupulosi. Asceptám, cà primulu cuvèntu ce-mi va dñce, o se fia relativu la amorulu nostru.

— Esci admirabila Maria! — í-mi dñsè ea, — tu esci regin'a astei seri — prin frumsetia...

— Déca esci sincera... — intrerupsei eu — í-ti multiemescu...

— Desí acest'a este curatulu adevèru, eu totusiu nu sum decátu interpretulu admiratiunei verului meu Costica...

— Galanterii...

Ea me fixá suridièndu.

— Se póte se fii asiá tainuitóre façia de mine Maria?... noi cari erám atátu de intime in pensionatu...

— Secretele nóstre in pensionatu nu erám asiá compromitetóre... si afara de ast'a nu sciú despre ce secrete í-mi vorbesci...

— A, ai vorbitu de compromiteri... bine cà ti-am furatu acestu cuvèntu...

La ce ti-ar' poté servi?...

— Cà se consolezu puçinu o anima suferínda... nenorecita póte!...

Me redicái. Sèntieám cà sum in risicu de a me tradá. — Unu june me luà la valsu. Asiu fi vrutu se moriu in acelu jocu... Costica retrasu me priviá tienèndu-si capulu radímatu pre o mâna; indata ce ochii mei întélníáu pre ai lui, elu í-si indreptá privirea intr'alte laturi... dansái fórtè multu, si elu dansá... Virgini'a erá ace'a pre care o preferá mai multu... cu ea vorbí... rideá... Nu erám de locu gelósa de dèns'a, sciám cà acést'a o faceá din recunoscinti'a ce trebuí se í-o arete la tóte ocasiunile pentru primirea ce í-se facuse in cas'a parintiloru ei.

Pe la midiuloculu balului, cum siedeám cãm retrasa, dupa-ce se preumblá multu singuru, vení si siedíu alaturi cu mine.

— La ce gândesci d.-sióra de esci atátu de melancolica, cându ar' trebuí se fi din contra, — 'mi dñsè elu.

— La ce gândescu?... — întrebái eu órecum atinsa, — la ce gândesci d-t'a de esemplu, care esci asiá de veselu?...

— Eu gândescu la d-t'a câtu esci de frumósa... si câtu te admira cu totii...

— Si acést'a te face veselu?...

— Si da, si nu.

— Me faci curiósa.

— Da, cà-ci mi-ai permis puçinu se te admiru si eu cá ori-care strainu... Nu, cà-ci d-t'a, dela care sperám fericirea mea, mi-ai lasatu cu o ilusiune mai puçinu.

— Tacú.

— Nu me plângu incontra-ti; nu speru nimicu acum, cà-ci dupa câte mi-ai probatu m'ai gasitu fórtè ridiculu si nedemnu pentru acést'a.

Pe cându vorbí elu erá fórtè liniscitu, inse unu surisu rece si plinu de amaraciune tradá, cà elu trebuie se desminta ace'a ce topiá sufletulu seu... Dar' cumu nu poteám petrunde prin acele umbre de indoieli, í-i dñsei cu multa afectiune si blândètia:

— Déca ai fi cetitu in anim'a mea fàra acea pasiune de egoismu, ai fi potutu cunósce, cà am puçina dreptate...

Elu me intrerupsè:

— Pentru presinte nu am facutu cea mai mica alusiune, — se grabí a dñce, — adi totulu s'a sfèrsítu... si atátu de lesne!... adausè elu apesandu tonulu si privindu-me cu unu aeru de imputare.

— Ai dreptate!... íngânái eu óre-cum ne-multiemita si fàra a-lu priví.

— Adi cându si unu si altu, — reluà elu —
privimu cu indiferenția o imprudenta sollicitare
ce am facutu . . . adi cându credu că m'ai ier-
tatu . . . 'mi permitu a te anunția că o alta tēnera
fēta m'a crediutu mai demnu de-a ocupá anim'a ei.

— Asia? . . . te felicitu! — îngânái eu, —
tôte vorbele lui picá cá cev'a ardietoriu pre ani-
m'a mea.

— Da, te lasu se judeci déca alegerea mea
e placuta . . . aprobata de d.-t'a cá fēta frumósa
cu gusturi de siguru frumóse . . .

Dicūdu aceste 'mi aretá o tēnera fēta de
o statura mica căm grasa la talie si la corpu, a
carei figura erá admirabila.

— Frumósa . . . — bálbafí eu.

— Si care va fi soçf'a mea incurēdu, —
adausé elu.

Trasarii.

Dicūdu acestea me salutá si se departá —
Atát'a nedelicatetia precum si noutatea ce 'mi
spusé 'mi facú multu reu . . . Numai potú díce
nimicu, sēmtí o subita ametiēla, totu corpu 'mi
inghiatiá, sovafi si lesinái. — Cându me trezii erám
intr'unu etacelu încungiurata de câteva'a prietine
cari me acúsáu, cá esagerezú chochetar'fa, căci
Virgini'a le spusese cumcá caus'a lesinarei miele
ar' fi fostu cá 'mi strisese mi prea multu corsetulu.

Dupa o diumetate de óra reaparú in salonu
in miuloculu amiceloru mele, scusându intē-
plarea cum potú mai bine, jucându neinteruptu
si fiindu de o veselie surprindetóre. — Cu Costica
inse nu mai schimbaramú nici unu cuvēntu in totu
restulu serei.

(Va urmá.)

PAULIN'A G. Z. ROVINARU.

La o cocheta.

Frumósa esci de faci si adi
Pre omu in drumu se steie,
Innebunitu de chipulu teu
Femeie! —

Si adi impartí surisuri dulci
Si adi mai stai in pānda
Cu-acele buze, cu-acei ochi
De-osēnda. —

Si cá unu pecatu te-infurisiezi
In suflete intréga,
Si adi la căti te intelnescu
Esci draga. —

Tu esci unu demonu pre pamēntu
Cu chipulu de femeie,
Ce-aprindi in ori ce sufletu focu
Cá o schinteie. —

Esci unu capriciu si ca elu
Te schimbi pe ori ce clipa,
Unu trandafirú ce-esala-odoru
Si-'nghimpa. —

Esci Cosinziana din povesci,
Acelu odoru de fēta —
Ce ascultādu-o te trezesci
Cu „a fostu a fostu odata.“

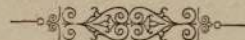
Ah! firea-i drag'a mea ce-ai fi,
Dar' fugi o fugi ingrata!
Cá-ci nu mai potú acum iubi
Cá-o-data, —

Cādu lun'a uituca se-opriá
Mirata, uitādu de cale-si,
Si-mi pierdeám sufletulu privindu
In ochi-ti galesi . . .

Ah! cu-acei ochi cá-unu ceriu frumosu,
Dragostei cuibu de pānda —
De ce mai vii in gândulu meu
Osēnda?!

Ori vréi cá-atunci pre sinulu meu
Zeluda se mai tremuri?
O fugi! cá 'nebunescu gândindu
La-acelea vremuri!

V. E. Muntelescu.

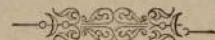
Bate vântulu . . .

Bate vântulu si spre lacuri
Cadu frundiutiele mereu:
Totu asia batēdu si sórtea
Duréri cadu pre sēnulu meu.

Lacu-i linu, adēncu in umbra
Dórme tristu si liniscitu;
Alu meu sēnu inse-n dorere
Se totu sbuciuma cump'itu.

Vai! in fundu de lacu suntu petrii,
Er' in sēnu anim'a mea.
Vântulu sórtei o sdrobescu
Căci amaru lovesce 'n ea.

Bate vântulu, si pre lacuri
Cadu frundiutiele mereu;
Vântulu sórtei, vai! omóra
Anim'a din sinulu meu.

Cātu de cu dragu

Cātu de cu dragu mi-aducu aminte
De fericirea din trecutu,
Si de-ale tale dulci cuvinte, —
Oh! dragulu meu angeru pierdutu! —

Cādu ne primblāmu pre cai albite
De flori, din teii recorosí, —
Si ne sioptiāmu vorbe iubite,
Preste mesura de vojosi. . . .

Cu perulu teu blondinu si móle
Me-'nfasiurái pe dupa gātu,
Si-apoi cu mici mánile tale
Mi-astupái ochii placutu. . . .

Scfi! cá-mi díceái: iá gāci iubite
Pre ochi cin' mánile ti-a pusú?
. . . . O díle sfinte . . . fericite! . . .
Unde v'ati dusu? . . . unde v'ati dusu? . . .

Georgiu Simu.

UNIVERSITATEA DIN COTNARU SI ALTE SCOLE ROM. DIN SECL. XV—XVII.

(Fine.)

Din cei mai memorabili si in rezultatele s'ale cei mai salutari pasi a fostu acest'a in vietii'a romanimeii!

Adeveratu ca din desbinarea acest'a religiu-naria a corpului nostru national derivara si rele in trecut si mai deriva si azi, ci nu ca consecintia neaperala a unirei; caci daca pre Romanii celor doue confesiuni istori'a ni-i presuta une-ori standu-si in contra ca doue tabere ostili, ast'a proveni numai din nepreceperea ori egoismulu partiloru, cari fecera, ca partile se se de pre sene instrumentu tecneloru straine.¹⁾ Adeveratu si ace'a, ca acceptarile si postulatele Romaniloru si promisiunile curtiei imperiale remasera cea mai mare parte numai pre chartia, neimplenite; era cate se implinira, acele inca opunendu-li-se diferite prejudecile si interese ale diferiteloru straturi si clase sociali din Transilvani'a — numai incetu pre incetu, in decursu de mai multe decenii, si numai cu multa truda si ostentia se putura realisa.

Dara baserica si preutimea unita capeta totusi varie usurari, dotatiuni si imbunatatiri. Romanii uniti potu se-si redice deja scole, si ei si redica de aceste numai-decatu, precum atesta primul Abecedariu romanu cunoscutu pana acum si edatu sub auspiciile metropolitului Atanasiu in 1600.²⁾ Diplom'a lui Leopoldu din 19 Martiu 1701 inca dispune, ca se se infiintieze scole in Alb'a-Julii'a, Hatiegu si Fagarasiu pentru instructiunea tinerimeii. Scolele catolice, desi nu fora piecede,³⁾ dara totu se deschidu Romaniloru uniti, asia catu acum prein 1718 unu mare numeru de elevi romani frecuentau scolele rom.-catolice din Alb'a-Julii'a si Brasiovu, pre ceste din urma chiaru si elevi munteni si moldoveni.⁴⁾ Mai ajunge si cate unu Romanu la oficiile de stat, si episcopii romani uniti ocupa locu in diet'a tieriei, prin ce dreptele postulate si interese ale poporului romanu castiga apertori si propugnatori cu dorere de an'ima atatu in dieta catu si inafara de ea. Indata dupa intemeierea unirei se trametu teneri pentru studiile mai inalte filosofico-teologice la Tirnavi'a, Agri'a, Vien'a si desclinitu la Rom'a, unde densii la vederea monumenteloru si reminiscentieloru poporului odineora domnitoriu alu lumii se inspira nu intr'atatu de spiritulu Romei papali, catu mai vertosu de alu Romei lui Traianu, si de unde densii se reintorcu aprinsi de foculu iubirei catra natiu-

nea loru decadiuta si plini de doru de a lucra din respoteri la redicarea ei din decadentia.

In tote aceste nu potemu a nu vede degetulu prevedintiei divine. Caci intr'adeveru candu ore se intemplau tote aceste? Atunci, candu ceriulu de nou se intuneca si se inora in modu amenintatoriu preste capetele Romaniloru din principate; candu, ei abia scapati de dominatiunea slavonei si literatur'a loru abia cuprinsa in primul aventu juvenile, o noua eclipse venia se eclipsedie nu-numai limb'a romana, ci si semtiementulu romanu, pre unu tempu de preste o suta de ani. Venia fatal'a si funest'a dominatiune fanariota. (711—821.)

Grecii din Fanaru cu bizantinismulu loru, ajutati de o parte de imparechiarile si certele intestinale ale boieriloru indigeni, de alt'a de perfidri'a, tiranri'a si lacomi'a Turciloru, se ocupara de bietele principate rom.; ieau in arenda, care da mai multu, tronurile principateloru; pre aceste le inunda cu o droia din drojdiele giutei grece, ca cu o ceta de locuste hamesite; si paci paci le succede a-si forma din serman'a Moldo-Romania o noua Elade, o noua patria in locul celei, din care i-i strimtorise si alungase urg'a turcesca.

Domni nesciutori de limb'a romana, de limb'a tieriei. Armatele romane moldo-muntene descompuse si incetate, era in locul loru principii fanarioti incungiurati de nescari cete de mercenari straini greco-arnauti. Limb'a greca dominante in curtile principesci, in clasele mai inalte boieresci si in cele mai midulocle ciocoiesci, in basericele catedrali si altele mai de frunte, si preste totu in vietii'a publica. Oficiile de totu soiulu, alesu inse cele cardinali, infundate cu Greci venetici, venatori numai de casciguri, si fara nici o dorere pentru pasurile tieriei si ale poporului. Fruntasii indigeni in tempirea semtiului loru national otarindu, ca „cine din fiii de boieri nu va inveti limb'a greca, unulu ca acel'a se nu fie demnu de a lua rangulu boieriei.“¹⁾ Academia Vasiliana din Jasi, impreura cu alte scole romane de mai inainte, stersa si nimicita, crisoavele-i donatiunale pitulate de calugherii greci, veniturile-i usurpate de acestia, incatu unu G. Asachi numai pre calea procesului le potu scoate pre la 1828—30 din manile loru si a-le intorece erasi spre scopulu destinat de generosii fondatori. In locul vechieloru scole romane, prin capitale si alte orasie nescie sterpiture de asia numite academii si alte scole grecesci, cu profesori precatu de aroganti, pre atatu de ignoranti. Scurtu: cu forte puține esceptiuni, „totulu decadentia, amortire si putrediuene“ ca se graimu cu nemitoriu Eliade. Eta in scurte liniamente imaginea posomorita a starii prea triste, in care se afla romanimea si spiretulu natiunei romane dincolo de munti!

Dara geniulu Romei totu veghia asupri'a colonei latine dela Istru si Carpati. Chiaru candu acest'a pareia intr'o parte a fi pe cale de-a apune, in cea-alalta parte acelu geni chiaru pre atunci o redesepta.

¹⁾ I. M. Moldovanu Spicuire prin istori'a basericésca, pag. 11—16.

²⁾ Aretatu in „Amiculu familiei“ din 1883 si in „Transilvani'a n.-ru 7 din acel'asiu anu de Dr. Gr. Siliu.“

³⁾ Vedi A. Papiu Ilarianu Ist. Rom. din Dacia super., Vien'a 1852, I. pag. 212; I. M. Moldovanu Acte sinodali, pag. 100, 1002, 106.

⁴⁾ Nilles o. c. I pag. 362, 455, unde despre scolarii rom. uniti dela scolele catolice din Alb'a-Julii'a se dice: „ut apta olim S. Unionis, qua conservandae, qua augendae, evaderent instrumenta.“

¹⁾ „Traianu“ 1869 n.-ru 29.

Unirea unei părți notabile a Romanilor cu biserica Romei a însemnat întorcerea gîntei române spre cultura latină apusă, și deci încetu pe încetu iedirea, secarea și încetarea totale și pentru totu-de-a-un'a a curenturilor culturale slavone și grecești la poporul român. Evenimentul din cele mai fericite ale noastre pentru noi, precum documentația starea noastră socială-politică și culturală de azi, și precum — bunu e Dumnezeu! — va documenta din ce în ce mai multu venitoriu.

Dr. Gregoriu Silasi.

CATEDRALA CURTII DE ARGESIU.

Biserica Curtea de Argeșiu a fostu redicată pe temeliele mitropolii Radu Negru la anul 1517 de Neagoe Basarabu.

Stilulu bisericeii este araba și bizantină. Din punctulu de vedere alu istoriei arhitecturii orientale această biserică unică denota un progres și ne arata gradulu de cultura alu epocii în care a fostu zidită . . .

Materialulu din care s'a construitu biserică Argeșului este caramida și pîna cioplita din țiera. Zidurile din temelie și pîna susu sunt compuse din două strate cimentate împreună; unulu de pîna cioplita, care îmbracă biserica pe din afara, altulu de caramida care formează captusielă interioară tencuită cu gipsu spre a putea fi zugrăvită și ornată cu frescuri, reprezentându imaginele divine și tablouri din noulu testamentu, singurele picturi permise în biserica resaritulă.

Cărsulu veacurilor, invasiunile și cutremurile șgduira pîna în fundamentu această biserică legendară. Cu ocaziunea restaurării radicale de d. Leconte du Noy, temeliele, cari sunt foarte adîncu înfipte în pământu, au fostu întarite. În giurulu bisericeii s'a facutu o îngrăditură de pîna cioplita care se deschide în fața bisericeii prin trei porți de bronzu artisticu lucrate. — Mîdioluculu bisericeii este încinsu de unu magnificu brâu, impletitu, — care merge în linia orizontala de giuru împregiuru. Acestu brâu colosalu este compus din 4 brăuri mai mici, din cari două sunt ornate cu frundie sculptate de aur. Celelalte două sunt colorate în albastru. Între brăulu celu mare și pedestalulu catedralei zidurile sunt ornate cu nise cadre de pîna cari esu în reliefu prin linii și unghiuri drepte.

În fațada sunt două cadre de aceste a căroru lungime întrecu înălțimea și care conțin în dreptă și în stînga usiei câte o ferăstra dubla și câte două lespedi lungi cu inscripțiuni. Ferestrele sunt încadrate și ornate cu sculpturi de pîna compuse din frundie și impletituri ingenioșe. Inscriptiunile din dreptă sapsate în pîna în limbă slavonă, sunt relative la fundarea bisericeii și puse acolo de Neagoe Basarabu. În stînga inscripțiunea este de Șerbanu Voda Cantacuzenu. Pre a patră lespede, care înainte eră gola, este sapsată inscripțiunea cea nouă a restaurării de Regele Carolu și Regină Elisabetă.

Usiă bisericeii este căm mica, dar' e precedată de o porța deschisă, mai mare și frumosă ornată. Două șiruri de sculpturi înflorite și aurite încadrează această intrare deschisă. De-asupra intrării este sapsată în marmora în limbă română următoarea inscripțiune: — „Întu cinstea adormirii Maicii Domnului Mariă această biserică a fostu zidită din temelii de către Ionu Neagoe Voievodu Basarabu. Ea a fostu sfîntită în anul 7025 (1518) de către patriarhulu Teoliptu. Această manastire s'a facutu scaunu episcopalu în anul 1793 după Christosu.“ — Pre usiă de intrare se vede o frumoasă icoană de mozaicu, care reprezintă pe Sfîntă Maria și pe Isusu, copilul.

Partea esteriore a bisericeii dela brâu în susu pîna la învelitoare ne prezintă o nouă bogăție de ornamente. Ciubucele de pîna cioplite încadrează nise ferestre rotunde, cari se închid prin nise discuri de pîna sculptate și poleite de care se ținu acatiate cu aripele întiuse în aeru porumbei aurite, cari porța unu clopotielu de aur în cioculu lor. Dar' celu mai frumosu ornamentu alu acestei părți de susu și pôte alu întregii bisericeii este cornicea, care încoronază edificiulu. În ea e o bogăția surprindătoare de sapsături, de scobituri și ridicături; această cornicea te captivează. Ea este compusă din 4 trepte crescînde și variate, aurite și colorate, ce se întind giuru împregiuru bisericeii.

Patru turnuri se înalță pe învelitoare, fiecare de o arhitectură diferită. Celu mai mare e octogon. Are 8 fețe strapuse de 8 ferestre verticale. Turnulu e învelitu cu plumb și semnatu cu stele, o mare cruce întreită cu lăntiuri aurite înfipta într'unu mîneru de aur în-lu încoronază. Alu doilea turnu este ceva mai micu. De forma octogonă, strapunsu de 8 ferestre oblungi și înguste, coronatulu totu de asemenea cruce. Cele două turnuri mici, simetricu asiediate în fața bisericeii, formează o gradatiune și o legatură armonică între cele nouă turnuri mari și între patratulu pe care se cumpanescu. Ferestrele învîrtite ale acestor turnuri au unu caracteru foarte originalu și facu că privitoriu se credea că turnurile sunt înclinate și stau se cadia.

În fața acestei catedrale se redică, conformu unui vechiu obicei din Orientu, unu Cantharus în forma de cupolă, susținută de patru colone de marmora vînată. — Acestu baptisteru e facutu pentru sfîntirea apelor la bobotăza, pentru cetirea evangheliei în noaptea Pastiloru. Ornamentarea baptisterului este în stilu arabescu. Arcurile cari susțin cupolă sunt ornate cu o frumoasă dantelă pendintă de pîna aurită. De-asupra lor se întinde unu brâu imitîndu pe celu mare alu catedralei. În linia orizontala, mai susu, se întinde o coronă frumosă sculptată, de-asupra căruia vine cupolă cu crucea aurită în vârfulu carei aternă, că și la crucile turnurilor bisericeii, nise lăntiuri cu globuri aurite. Interiorulu cupolei are picturi cari imită pe cele din cupolă cea mare a bisericeii. Aici este zugrăvit Christosu binecuvîntându omenimea și cei 4 evanghelisti în stilu bizantin.

Déca esteriorulu besericei uimesce privirea omului si-i captivéza admiratiunea prin acelu aspectu grandiosu, stralucitu si avutu in ornamente, interiorula î-i atrage inim'a si-i descépta simtiemêntulu religiosu prin acele cupole subline, din cari se înaltia sufletulu, prin colónele simbolice de pétra sculptata si prin frumseti'a picturiloru s'ale morale si a icóneloru facute de artisti distinsi si esperti, in stilu clasicu bisantinu.

Cá se intri in beserica ai se sui 12 trepte de marmora pe scar'a de afara si alte trei interióre. Atunci esci in tinda, strabati cele 12 colóne simbolice de pétra aurita si ajungi la rescruci in centrulu besericei sub bolt'a cea mare, care reprezinta ceriulu. De aici se vedu in drépt'a si in stêng'a cele dóue braçia ale crucei, cari se termina în forma de semicercu cá si altariulu si suntu garnite cu jetiuri de lemnu sculptatu. Totu interiorulu este ornatu cu frescuri si cu icóne in stilu vechiu bisantinu, cari represinta martirii cristianismului, imaginile divine, simbolele si tablourile din viéti'a si patimile lui Christosu.

Pre zidurile din tinda suntu zugravite portreturile Domniloru si a ctitoriloru. Ele au fostu reproduse cu fidelitate atátu in privinti'a expresiunei figurei, câtu si in privinti'a costumuriloru.

In fundulu coloru dóue cupole mari trouéza Isusu Christosu cuvêntându la lume, mai josu suntu zugraviti Serafimii si Cherovimii aripiti, si coruri de ângeri. Sub cupol'a altariului se vede Maic'a Domnului pre unu tronu tînêndu pre Isusu cá copilu încungiuratu de ângeri. Sub cele-lálte dóue cupole se vedu minunile si patimele Mântuitorului.

Têmpl'a, care desparte altariulu de interiorulu besericei, este unu parete de lemnu imbracatu cu bronzu auritu si asiediatu pre unu soclu de marmora. Pre ea se vedu icónele si simbolele divine zugravite cu multa arta si încungiurate de aureole si de flori poleite. — Têmpl'a a fostu facuta acum din nou pentru a trei'a óra de-cându esista acést'a beserica. Têmpl'a lui Neagoe Vod'a a fostu stricata de Turci; cea reînóita la 1812 de primulu episcopu Iosifu a fostu distrusa de unu incendiu la 1867. De-asupr'a acestei nóue têmples se înaltia o frumósa cruce cu Restignirea, avêndu la drépt'a si la stêng'a pre S. Mari'a si S. Ioanu. — Icónele iconostasului suntu facute de mosaicu. — Têmpl'a are 3 usi, cari conducu in altariu. Cea din mediulocu dupla, are cá icóne pe S. Mari'a si S. Elisabet'a, lucrate in smaltiu. Usile din drépt'a si stêng'a cá si intréga têmpl'a, suntu împodobite cu pietre de diferite coloru.

Pre paretii laterali ai rescruceloru, de desuptulu cupoleloru, suntu zugraviti martirii, teologii si sínódele ecumenice, séu conciliile întemeiatoriloru besericei crestine. — Cei-alalti paretii ai tindei au fostu consacratii memoriei diferitiloru Domni Români, dintre cari unii suntu zugraviti cu soçiele si cu copiiu loru. Domnii cu Dómnele loru suntu in marime naturala si bogatu imbracati in costumulu epoeci. Acum, in urm'a restaurarei totala a besericei, s'a adaogatu in drépt'a usiei

portretulu Maiestatii S'ale Carolu I si in stêng'a portretulu Maiestatii S'ale Regin'a Elisabet'a, precum si portretulu Prea S. S'ale Ghenadie II, actualulu episcopu de Argesiu.

In drépt'a, in tinda, suntu mormintele lui Neagoe Voda Basarabu si a lui Radu VII dela Afumati. Petrile suntu cu vechiele loru inscriptiuni.

In faci'a iconostasului, in drépt'a, e tronulu regalulu in stilu bizantinu de stejariu auritu, imbracatu cu catifea rosia, pusu in trei trepte; alaturi e scaunulu episcopalulu. In stêng'a e tronulu Reginei asemene cu alu regelui, alaturi unu scaunu pentru moștenitoriu Lampele, policandrulu si sfeșnicele suntu de bronzu auritu.

FESTIVITATILE

DELA CURTEA DE ARGESIU.

Sfîntirea Catedralei Curtii de Argesiu s'a sevêrsitu in 12/24 Octomvre a. c. cu o pompa estra-ordinara Mii de ómeni din tóte judetiele si din tóte vâile cele mai departate ale muntiloru au alergatu la scirea ca se sfintiesce in presentia Maiestatiloru Loru Regelui si Reginei, celu mai vestitu si celu mai splendidu monumentu alu Regatului Romaniei. Têmpulu celu mai frumosu a luminatu preste acésta neasemenata serbare, ér' multímea adunata in numeru preste 25 mii admirá minunat'a cladire.

Demanéti'a la 8 óre s'a datu prin clopote semnalulu deschiderei besericei. In spatiós'a curte a catedralei se afláu însirate dóue batalióne de dorobanti, ér' afara din curte o bateria de artilleria. Grilagiulu care încungiura curtea erá împodobitu cu drapele tricolore, ér' la intrarea principala erá redicatu unu prea frumosu arcu de triumfu.

Mai înainte de sosirea regelui si a reginei, s'a facutu in faci'a besericei, sântirea apei. Dupa acésta ceremonie, salve de tunuri anuntia sosirea suveraniloru. Dela pórtá pâna la usi'a besericei unu frumosu covoru erá asternutu pe josu, ér' de dóue laturi eráu însirati preoti imbracati in s. odajdii.

La 9 óre sosira suveranii in trasur'a de gala a Curtiei regale, escortata de unu escadronu de calarasi, si intrara in curtea Catedralei in sunetele clopoteloru, ale musiceloru si ale urariloru multímei. La scara Suveranii fura întêmpinati de d.-nii ministrii, de ambasadorulu francesu, germanu, italianu, belgianu, insarcinatulu de afaceri Austro-Ungaru etc, de mai multe dómne, printre cari d.-na Coutouly, soçi'a ambasadorului francesu, portându unu prea frumosu costumu românulu nationalu etc. ér' la usi'a besericei MM. LL. fura întêmpinate de Episcopulu Ghenadie cu Crucea si s. Evanghelia, încungiuratu de Metropolitulu Moldovei, Episcopii Dunarei de Josu si Buzeului, de Vicariulu s. Metropolie a Ungro-Vlahiei si de numerosu cleru.

Dupa-ce Suveranii sarutara Crucea si s. Evanghelia, intrara in beserica in cânturile corului. Regele fû luatulu la bratiu de Episcopulu de Argesiu si condusu la Tronulu Regalulu asiediatulu la drépt'a ér' Regin'a fû condusa de bratiu la Tronulu din

stâng'a de Metropolitulu Moldovei. Dupa ace'a Episcopulu Ghenadie cu clerulu intrându in s. Altariu, au ocolitu s. Pristolu, cântându *Isai'a dantiuesce*; apoi Episcopulu cu Regele si Regin'a, clerulu, persónele oficiale si publiculu esira afara, unde sub cuvucionulu besericei, se incepù sfințirea besericei mai antâiu prin cetirea apostolului si evangheliei; — in totu tîmpulu acest'a Suveranii, clerulu, armat'a si intregulu poporu stateáu in genunchi. Erá cev'a fôrte impunetoriu. — Dupa terminarea acestei rugaciuni toti se sculara si se facù ocolirea de 3 ori a besericei. La fie-care rugaciune inaltiaa Celui de susu inaintea usiei besericei, Regele si Regin'a cu clerulu si cu totu poporulu stateáu in genunchi.

Dupa a trei'a ocolire s'au facutu deschiderea besericei, si apoi au intratu Suveranii, Episcopulu, clerulu si poporulu, indreptându-se spre altariu, unde s'a inceputu asiediarea s. Môte sub pétr'a s. Pristolu; ér într'unu tubu de metalu masivu, Regin'a a pusu hrisovulu reconstruirii manastirei semnata de Regele si Regin'a, de Episcopulu de Argesiu, Ghenadie, si de Sturz'a, ministrulu culteloru. Acestu tubu a fostu asediatu totu sub pétr'a s. Pristolu, unde s'a turnatu preste elu din aromatele de tânoseala si s'a acoperitu cu o placa de metalu. In urma s'a inceputu spalarea petrei s. Pristolu cu apa si sapunu decâtra insusi Regele si Regin'a, cari au fostu incinsi cu câte unu siurtiu albu de atlasu, de Episcopulu de Argesiu, Metropolitulu Moldovei, Episcopii Dunarei de Josu si Buzeu, de cei 4 archierei, cari au oficiatu s. Liturgia impreuna cu Episcopulu de Argesiu, si de celu-alaltu cleru; la acêsta spalare a luatu parte si ministrulu culteloru. Totu aceste persóne au stersu cu buretele ap'a aromata. Dupa spalare si stergere Episcopulu de Argesiu a asediatu cei 4 Evangelisti la cele 4 coltiuri ale petrei s. Pristolu, apoi a insemnatu cu s. Miru in semnul crucei si Pristolulu si s'a acoperitu pétr'a s. Pristolu cu pânza de inu si cu póle de stofa facuta anume pentru acêsta ocaziune.

Dupa acêst'a, Episcopulu de Argesiu inmuindu in sfințele aromate si in s. Miru vîrfurile a patru prajini acoperite cu bumbacu, dete câte un'a din ele Regelui si Reginei, ministrului culteloru, ér un'a o opri Episcopulu. Suveranii, Episcopulu de Argesiu si ministrulu culteloru facura cu aceste prajini semnul crucei in 4 parti ale altariului, apoi in baserica la tîmpla, de-asupr'a ferestreloru, de-asupr'a interiorului basericei si in fine de-asupr'a intrarei principale a basericei. Dupa ace'a Episcopulu, insoțitu de Suverani si de ministrulu culteloru, intrara din nou in altariu, facându trei inchinaciuni inaintea s. Pristolu si sarutându s. Evanghelie, scrisa de Regin'a, Crucea si s. Pristolu; dupa care Suveranii esîndu din altariu trecura la tronurile regale, ér episcopulu esî in midiloculu basericei unde erá acceptatu de cei 4 archierei si 2 archimandriti si s'a inceputu s. liturgia.

Dupa terminarea s. liturghii, Episcopulu de Argesiu Ghenadie, imbracatu in vesmintele sacer-

dotale, cu mitra pre capu si cu cârj'a in mâna, esîndu din s. altariu in façi'a suveraniloru si a poporului rosti urmatoriulu cuvîntu:

— „Sire, Dómna si iubiti crestini!

Astadi, cându tresalta in ceriu de bucuria sufletele primiloru fundatori ai acestui minunatu monumentu, Neagoe Voda si Despiu'a Dómna, vedîndu la cãta marire s'a redicatu beseric'a de-cãtra Domnii loru urmasi si iubittii Suverani ai poporului românu, sufletulu meu, mișcatu mai multu decãtu ori si cându in viêti'a mea, simte si este petrunsu, de cea mai adênca bucuria. — Sire! nici odata acestu s. locasiu n'a fostu mai stralucitu cá in acêst'a ora. Nici-odata n'a simțitu poporulu românu mai mare bucuria sufletesca cá acum cându Ve are in mediuloculu seu in acêsta sfânta si stralucitóre beserica, care reedificata, in dílele Vóstre, s'a si redicatu in vechi'a ei splendóre. Voi, alesulu poporului românu si unsu alu lui D.-dieu, n'ati fostu decãtu o adeverata fericire a acestei de D.-dieu pazita tiêra credinciósa crestina. Prin Voi si faptele Vóstre se glorifica D.-dieu, se maresce si mândresce poporulu românu. Fapte de acestea lucráu vitejii de odinióra ai neamului nostru.

Voi pe câmpulu de resbelu a-ti condusu pe fi Romanței, si i-ati incununatu cu laurii victoriei, a-ti indeplinitu ultim'a vointia a strabuniloru, a-ti complectatu oper'a loru, a-ti implinitu visulu Româniloru si in sfîrsitu a-ti impodobitu tiêr'a cá pre o mirésa cu corón'a ce i-se cuvine. Acêsta marire, acêsta gloria se vede cá Provedinti'a Vi-le pastrá Voue inca decându marele patriotu Ioanu Costantinu Bratianu, primulu ministru, care cá altu profetu Samuilu a fostu trimisu se Ve aduca frumós'a veste de chemarea ce D.-dieu si tiêr'a Ve faceá inca din cea mai frageda vîrsta. Sire! Toti Români damu atentiune asupr'a muncei Vóstre dela 1866 si pâna astadi; toti suntemu convinsi de marirea si progresulu la care a ajunsu tiêr'a in tîmpulu de façiá. Ne bucuramu mai alesu, cá beseric'a a inceputu se-si ia sboralu cãtra vechi'a ei splendóre. De ace'a glorificamu pre D.-dieu cu tóta inim'a si cu totu sufletulu, in totu minutulu dí si nópte. Vomu pastrá dar' Vóue si guvernulu Vostru pururea recunoșcintia.

Faptele stau de façiá; ce'a ce nu s'a pututu face de seculu, se face astadi in dílele Vóstre pentru intarirea si marirea nóstra. Cele mai multe beserici monumentale s'au readusu in starea loru primitiva prin iniciativ'a si august'a vóstra patronare. La Iasi s'a reedificatu beseric'a S. Metropoli si beseric'a Trei-Ierarchi, la Têrgoviste beseric'a vechei Metropoli, si aici in vechi'a resedintia din Eparchi'a Argesiei s'a redicatu falnica si mândra acêsta beserica catedrala, care face fala României si admirati'a tuturoru popóreloru. Istori'a ne spune, cá fapte de acestea cu cari M. V. impodobiti tronulu si asigurati viitoriulu tierei, au maritu totu-deun'a neamurile. Beseric'a ne-a salvatu totu-de-a-una; cu beseric'a ati lucratu si beseric'a Va ajutatu. — Devis'a vóstra „Nimicu fara D.-dieu“ duce la fericire si la mântuire pe ori-ce poporu.

Acésta cale pe care mergeti M. V. se-o imbraçisiezze cei actuali cá generatiile viitoare se póta avé temelie de credintia, de frumoşe obiceiuri si de fapte virtuóse prin cari se ne urmeze si cu cari se ne glorifice si ei pe noi cá si noi pe parintii nostri. Credinti'a stramosiéscá si besericele nóstre monumentale si-au gasitu spriginulu cuvenitu si s'au redicatu si se redica cu fruntea stralucita spre ceriu pentru glori'a sîntei Treimi si a Maicei D-lui si pentru fal'a némului românesc. — Si ce dovada mai mare despre dragostea gloriosului nostru Rege si a gratiósei nóstre Regine pentru cele sfinite si nationale, decâtu reedificarea si impodobirea acestei case Domnediesci cu tóta stralucirea cea vechia? — Multiamescu Précuratei si feciórei Mari'a, protectóri'a acestui s. locasiu, cá m'a invrednicitu si pre mine smeritulu se redicu sub acestu acopereméntu divinú glasulu meu si se rogu pe celu a Totuputernicu cá se ajute Soveranului si Soveranei nóstre se mérga inainte pe acésta cale si se sporéscá sírulu fapteloru maretie si virtuóse, cu cari s'a impodobitu tronulu României. Clerulu si poporulu românú, pururea credintiosu Soveranului, care a confusú tiér'a pe calea prosperitatii si a reinviatu virtutile stramosiesci pe câmpulu de gloria alu independentiei, aduce multiamirile sale respectuóse si devotamentulu seu cátra celu ce n'a uitatu nici in timpulu resbelului detori'a cátra S. Altariu si ridicarea acestui sacru monumentu din ruin'a in care cadiuse de diecimi de ani. — Cu multe odóre nóue si frumoşe s'a impodobitu acésta beserica maretia, cu care se mândresce Eparchi'a Argesului si Români'a întregá. Dar' nici unulu nu întrece acésta s. Evangelia scrisa cu o rabdare ângeréscá de acéasi mâna Augusta, care a legatu ranele viteziloru nostri cadiuti pe câmpulu de gloria. — Binecuventatu fie acestu sântu odorú! Binecuventati fie acei ce o voru ascultá si se voru adapá din acestu isvoru alu cuventului Domnediescu, care a scapatu omenirea de sclavie si a deschisu portile ceriului tuturor credintiosiloru. — Binecuventéza Domnedieule a Totuputernice pe iubitulu si vítézulu nostru Rege Carolu I, pe gratiós'a si piós'a nóstra Regina Elisabet'a, pe ministrii tiei, pe clerulu nostru pe vitejii nostri ostasi, urmasi credintiosi ai strabuniloru loru, si pe totu poporulu românú, cá se invinga tóte reutatile si se puna sub petióre pe totu vraşmasiulu si pismasiulu, pentru fericirea acestei scumpe tiei si intarirea credintiei parintiloru nostri." —

Episcopulu erá mişcatu pâna la lacrami de o bucurie legitima, vediéndu-se indeplinitu acestu mare actu nationalu si religiosu, care va adauge o pagina stralucita la istori'a gloriósei domnii a iubitiloru Soverani ai României.

Apoi toti esfra din beserica si Regele impreuna cu Regin'a, avéndu in façia clerulu, corpulu diplomaticu, pe ministrii tiei, ofiçierii superiori, persónele oficiale si multímea, se oprira in façia besericei.

(Va urmá.)

Cronica. — Femeile romane din comitatulu Huniadór'a s'au intr'unitu in 30 Octomvrie n. in Dev'a si au hotaritu infientiarea unei reuniune pentru promovarea industriei de casa si ajutorarea fetitiloru si veduveloru serace. — Conferinti'a convocata spre acestu scopu au fostu fórte bine cercetata de intelliginti'a de dame si domni din tóte anghieurile comitatului Huniadór'a. — Mai ântâiu au luatú cuventulu dóm'n'a Lucretia Costa-Olariu, salutându publiculu cu urmatórele cuvinte:

— „Onorabila adunare! Sub impresiunea unei vii bucurii vinu a Ve multumí, cá ati venitu la apelulu nostru spre a ne dá mâna de ajutoriu intru implinirea maretului scopu. — Ve salutu deci in numele Deveneloru, dîcîndu-Ve „Bine ati venitu!“

„Dómneloru! Aimé Martin dîce: „Vrei se cunosci starea politica si morala a unui poporu, cauta ce locu ocupa acolo femeile.“ — „Pentru-cá eventualu, la o ast'feliu de întrebare, respunsulu se nu cada in defavorulu natiunei nóstre in generalu, si alu comitatului nostru in specialu, trebue se ocupamu si noi loculu cuvenitu nóue, pornindu pe ace'a cale a activitatii publice, din care resulta liniscea consciintiei nationale si ajutorarea celoru lipsiti de mijloce.

„Se dîcemu dar': „Inainte, cá-ci cu noi este Domnedieu!“ —

Dupa acést'a s'a constituitu conferinti'a — acclamându-se de presidenta ad hoc dóm'n'a *Catarina Moldovanu-Draghiciu* si de secretari ad hoc domnii *Fr. Hosu-Longinu* si *P. Draghiciu jun.*

Se cetescu apoi unele telegrame de felicitare si aderare din Bradu, Hatiege, Petrosieni si Aradu.

Dupa ace'a iá cuventulu dóm'n'a *Elen'a Popu Hosu-Longinu* rostindu urmatoriulu discursu:

— „Onorabila conferinti'a! Dati-mi voie, cá dupa deschiderea oficiala si conformu programului, se Ve ceru pretiiuit'a atentiune pe unu momentu, pentru a Ve expune in liniamente generale scopulu reuniunei, in alu cárei'a favoru ati binevoitu a osteni la acésta conferinti'a.

„Negresitu Ve este cunoscutu, cá de unu timpu îndelungatu deja se manifestéza doriatia generala de a infientiá si in aceste parti o reuniune de femei, cu unu scopu culturalu óre-care, si acést'a cu atátu mai vértosu, fiindcá adi nu mai exista tiéndutu locuitu de Români, unde se nu lucreze in modu salutariu asemenea reuniuni. — Comitatu Huniadórei este unulu din cele mai mari comitate din tíera, locuitu aprópe exclusivu de Români, si totusi pana adi s'a simtitu durerosu lips'a unei asociári a Româneloru din acestu districtu.

„Acesté si alte consideratiuni au datu impulsu dameloru din Dev'a, cá fiindu in centru, se iée iniciativ'a intru realisarea aspiratiuniloru de multu nutrite in acésta privintia. — Dupa unele

consultari private in conferința prealabilă din 8 Septembrie a. c., s'a decisu unanimu imperiosă necesitate a înființării reuniunii. — In această convenire s'a decisu, in speranța ulterioarei D.-vostre aprobări, si asupra scopului reuniunii.

„Credeti, că Vetii încuviințată, că amu statoritu că punctu întâiu alu activității noastre: spriginirea si înaintarea industriei de casa. Nicăiri nu pôte fi mai motivatu că la noi, că punerou mare pondu pe dezvoltarea ratională a industriei noastre de casa, că-că nicăiri nu vedemu dezvoltatu gustulu poporului intru atâtea forme deosebite si varie, că chiar' la noi. — Nicăiri nu s'au pastratu mai curatu motivele clasice, decâtu in lucrările ce si-le confecționă țierancele noastre spre podob'ă casei si îmbracamintea familiei lor. — Tenacitatea, cu care si-a pastratu poporul românesc prin secolii originalitatea si caracterulu seu, este cu dreptu cuventu admiratu! — Si ôre alu cui este meritulu principalu, că ne-amu conservatu portulu anticu, asia precumu se vede zugrăvitu pe column'a lui Traianu din Rom'a?! — Alu resboiniciloru, cari au cutrieratu odata lumea intrăga prin vîrtutea loru mlitara? ori alu invetiăflorului din vechime, cari au lasatu tesaurii loru spirituali se fie faru luminatoriu posterității? — Nu, dómnelor! — Au fostu Penelopele române, si de atunci succesive urmasiele lor, cari ne-au pastratu in castulu templu alu casniciei moravurile si datinele, cu cari adu ne mândrimu dreptu descendentu ai celui mai gloriosu poporu din vechime! — Tieranc'a româna este îndreptățita se pretinda dela noi, cari amu înaintatu cu spiritulu timpului, se-i venimu în ajutoriu intru exploatarea muncei sale in întielesu modernu. — Angerulu pazitoriu alu Romanimei, grătios'a Regina Elisabet'a a fostu prim'a care a descoperitu in nou'a Sa patrie tesaurile nepretiuite ale industriei românești! (Aplause frenetic, strigate de „se trăiescă.“) Si de atunci, vedemu Regin'a pòeta purtându cu mândrie pitoresculu nostru costumu, atātu in singuraticile ei plimbări prin padurile Pelesului, câtu si pe înaltîmea tronului, în presentia puterniciloru domnitori ai lumii! (Aplause vii, strigate de „se trăiescă.“) — Sub înaltulu Ei patronagiu s'au întocmitu resbóie perfecționate in țiera, s'a înființatu bazarulu „Furnic'a“ din Bucuresci, unde afla ocupatiune sute de țierance, creându dupa motive române deosebite lucruri de arta, cari apoi fiindu exportate in țieri straine, suntu platite cu bani grei, pentru rar'a frumsetia si originalitatea lor. — In bazarulu „Furnic'a“ avemu unu modelu de imitatu! — E dreptu, că midilócele noastre suntu cu multu mai modeste; — ei, dar' numai vointia tare si perseverantia se avemu, si cu ajutoriulu lui Domnedieu speramu a deschide cu timpulu unu isvoru fractiferu muncei si labórei romanesci! — Acest'a ar' fi deci, onorabile dómne, directiunea întreprinderii noastre in prim'a linie.

Venimu acumu la a dóua parte a activității reuniunii. — Acest'a este rezervata caritatiei! — Aici este femeia in elementulu seu; intru a face bine culminăza tóte facultatile, cu care a înzestratu Creatoriulu anim'a femeiescă. Me voiu retiené a detaliá acestu punctu mai pre largu. — D.-vostre cunósceti vieti'a, sciti ce suntu necasurile si suferintiele cu cari sórtea ne coplesiesce de multe ori cu o cruda necrutiare. — Parcele nemilóse, éta curma firulu vietiei unui parinte de familie. Mam'a veduvita a micutilor orfani, remasi fara căscigatoriulu pânei dîlnice, in delasarea si durerea ei nemarginita se revólta in contr'a sortii pentru atát'a crudime! — Haid'! se i-i dicemu acestei nefericite: sora amarita, ce ai fericirea de-a fi mama, nu desperá! D.-dieu se ingrigiesce prin noi de tine si de viitoriulu miciloru tei orfani! D.-vostre me întielegeti (Aplause.)

Nu voiu abusá mai departe de pacientia D.-vostre, totu ce î-mi rezervu este rugarea fierbinte cătra Atotuputerniculu, se ne dee tarie spre a realisá sperantiele ce suntu legate de viitoriulu reuniunii noastre!“ (Aplause îndelungate si strigate de „se trăiescă!“) —

Dupa terminarea acestui discursu i-s'a prezentatu conferinției unu proiectu de statute, elaboratu de damele din Dev'a, care s'au si primitu.

S'au puresu apoi la alegerea provisorie a oomitetului si a functionariloru, si s'au alesu:

Presiedinta: dómna Dr. L. Petco; vice-presiedinta: d-n'a A. Olariu; cassiera: d-n'a Fr. L. Hossu; controlora: d-r'a Vilm'a Moldovanu; — membre in comitetu d-nele: P. Draghici, I. Olariu, G. Nicóra, I. Simionasiu, St. Erdélyi, M. Popu, I. Ratiu, M. Bontescu, P. Truti'a, V. Damianu, R. Crainicu, E. Tulia, N. Pecurariu, L. Radicu; membre suplente: d-n'a A. Herbai, d-rele L. Papiu, O. Petco; — de secretari: P. Draghici jun. si A. Nicóra; de archivariu I. Herbai; bibliotecariu A. L. Hossu; — barbati de incredere d-nii: I. Papiu, Dr. L. Petco, Fr. L. Hossu, A. Olariu, I. Simionasiu si Dr. Mihu.

In urma s'au luat dispozițiunile de lipsa că se se obtiēna dela locurile competente aprobarea statutelor votate.

Societatea „Petru Maioru“ a junimii române din Budapesta s'a constituitu pe anulu scolasticu-administrativu 1886/7 alegēdu-se: Preside: Ioanu Suci drnd jur., vice-pres.: Alexandru Orosz drnd jur., secret.: Nicolae Vecerdea stud. jur., cassier George Siandoru stud. jur., notari: Ilie Mog'a stud. jur. si Teodoru Kós stud. techn., bibliotecariu: Ioanu Curitia stud. philos. si controloru: Ilie Marisiu stud. jur.

Hymenu. S'au cununatu: dlu *Gabrielu Manu* adv. cu dsiór'a *Valeria Porutiu* in Budapesta, — dlu *Nicolae Toganu* teologu abs. cu dsiór'a *Anna Russu* in Sibiu, — dlu *Traianu Vlassa* proprietariu cu dsiór'a *Iudita Bogdanu* in Ighiu.

Necrologu. *Sabin'a Mari'a Mangiuc'a*, fic'a d-lui advocatu din Oraviti'a-montana *Simeonu Mangiuc'a*, a rēposatu la 20 Octomvrie in etate de 20 ani. Fie-i țierin'a usióra si amintirea binecuvēntata.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu.